Školní vzdělávací program
pro základní vzdělávání

UMĚT A ZNÁT,
ABYCHOM SI V ŽIVOTĚ VĚDĚLI RADY

základní informace

platnost od 1. 9. 2009

Do této verze školního vzdělávacího programu jsou zapracovány poznatky a zkušenosti získané pedagogy školy při postupném ověřování druhé, až páté verze školního vzdělávacího programu od září 2004 do června 2009.

Při úpravách páté verze školního vzdělávacího programu „Umět a znát, abychom si v životě věděli rady“, v červnu 2007, bylo využito Opatření ministryně školství mládeže a tělovýchovy. kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání čj. 15523/2007-22.

V září 2008 byla, na základě zkušeností získaných při realizaci projektu Rozumíme penězům, mezi průřezová témata zařazena i finanční gramotnost.

Další úpravy školního vzdělávacího programu budou prováděny průběžně na základě připomínek vedoucích předmětových komisí a vzhledem k výsledkům získaným při sebehodnocení školy.

září 2009

Zdeněk Brož
ředitel školy

OBSAH

Základní informace

1. Identifikační údaje 2

1.1 Název programu 2

1.2 Předkladatel školního vzdělávacího programu 2

1.3 Zřizovatel 2

1.4 Platnost dokumentu 2

2. Charakteristika školy 2

2.1 Úplnost a velikost školy 2

2.2 Školní družina 2

2.3 Vybavení školy 3

2.4 Charakteristika pedagogického sboru 3

2.5 Dosavadní činnost školy jako předpoklad pro tvorbu a realizaci školního vzdělávacího programu 3

2.6 Spolupráce s dalšími subjekty 5

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu 5

3.1 Cíle školního vzdělávacího programu 5

3.2 Základní filosofie programu 5

3.3 Základní pilíře programu 6

3.4 Výchovně vzdělávací strategie 7

3.5 Organizace výuky 8

3.6 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami 9

3.7 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných 10

3.8 Začlenění průřezových témat 10

3.9 Vzdělávací program školní družiny 11

doplnit: Žáci se sociálním znevýhodněním a Plán činnosti školní družiny - příloha

4. Učební plán 12

4.1 Učební plán prvního stupně 12

4.2 Učební plán druhého stupně 12

4.3 Poznámky k učebním plánům 14

4.4 Volitelné předměty 15

4.5 Přehled volitelných předmětů ve školním roce 2006/2007 15

4.6 Další součásti učebního plánu 16

5. Hodnocení žáků 17

5.1 Základní východiska pro hodnocení a klasifikaci 17

5.2 Hodnocení a klasifikace na prvním stupni 18

5.3 Hodnocení a klasifikace na druhém stupni 19

5.4 Poskytování informací rodičům 21

6. Vlastní hodnocení školy 21

6.1 Oblasti vlastního hodnocení 21

6.2 Cíle a kriteria vlastního hodnocení 22

6.3 Nástroje vlastního hodnocení 22

6.4 Časové rozvržení hodnotících činností 25

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

1.1 Název programu

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „UMĚT A ZNÁT, ABYCHOM SI V ŽIVOTĚ VĚDĚLI RADY“

1.2 Předkladatel školního vzdělávacího programu

Název organizace:	Základní škola Chrudim, Dr. J. Malíka	
Adresa:	Základní škola Chrudim, Dr. J. Malíka 958, 537 01 Chrudim	
Identifikační číslo:	70888108	
Ředitel školy:	Zdeněk Brož	
Telefon:	469 620 365	
E-mail:	broz@zsmalika.cz	www.zsmalika.cz

1.3 Zřizovatel

Název organizace:	Město Chrudim	
Adresa:	Resselovo náměstí 77, 537 16 Chrudim	
Identifikační číslo:	00270211	
Telefon:	469 645 111	
E-mail:	urad@chrudim-city.cz	www.chrudim-city.cz

1.4 Platnost dokumentu

Tato verze školního vzdělávacího programu „UMĚT A ZNÁT, ABYCHOM SI V ŽIVOTĚ VĚDĚLI RADY“ je platná od 1. 9. 2008. Součástí tohoto programu je školní vzdělávací program pro školní družinu, který byl zpracován v souladu se školským zákonem.

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

2.1 Úplnost a velikost školy

Plně organizovaná sídlištní škola s 1. – 9. ročníkem. V každém ročníku jsou dvě paralelní třídy. Panelová čtyřpodlažní budova školy byla otevřena v roce 1991. Kapacita školy je 500 žáků a každoročně ji navštěvuje kolem 490 žáků. Součástí školy je školní družina a školní jídelna s kuchyní.

2.2 Školní družina

Kapacita školní družiny je 125 žáků. Družina je určena žákům 1. – 3. ročníků. Každé ze čtyř oddělení školní družiny má pro svoji činnost vlastní místnost a jeden společný kabinet pro vychovatelky. Při své činnosti školní družina využívá podle potřeby všechny prostory školy – tělocvičny, dílny, odborné učebny, hřiště a školní zahradu.

Provoz školní družiny začíná v 6:45 hodin a končí v 16:45 hodin. Rodiče platí za docházku svého dítěte do školní družiny měsíční poplatek 100 Kč.

Školní družina je v provozu podle požadavků rodičů a zájmu žáků také o vedlejších prázdninách a volných dnech ředitele školy.

2.3 Vybavení školy

Prostorové vybavení školy je velmi dobré. Pro výuku je k dispozici: 18 kmenových učeben, 15 odborných pracoven - 4 učebny cizích jazyků, učebna chemie a fyziky, přírodopisu, výtvarné výchovy, hudební výchovy, audiovizuální učebna, chemická laboratoř, 2 počítačové učebny, cvičná kuchyně, univerzální dílna, keramická dílna. K sportovní činnosti žáci i veřejnost využívají dvě tělocvičny a hřiště s umělým povrchem. Areál školy má pěknou zahradu se školním pozemkem vybaveným solárním skleníkem.

Technické vybavení je dostačující. Ve dvou počítačových učebnách je celkem 30 počítačů propojených do sítě. Do té je zapojeno i 19 počítačů v patnácti kabinetech, třech kancelářích a sborovně. Další počítače jsou umístěny ve třídách – vždy po jednom ve všech deseti třídách prvního stupně a tři ve třídách druhého stupně. V jedné počítačové učebně, audiovizuální učebně a učebně přírodopisu jsou instalovány dataprojektory. Pro výuku jsou k dispozici čtyři učebny s interaktivní tabulí a jeden přenosný dataprojektor. Pro přípravu na výuku využívají učitelé neomezeně 6 černobílých kopírek umístěných v kabinetech a ve sborovně. Pro barvený tisk je k dispozici leserová tiskárna a barevné kopírky s tiskárnou.

Podmínky pro hygienické a bezpečné vzdělávání a život školy jsou v souladu s požadavky RVP ZV a odpovídají velmi dobrému standardu.

2.4 Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor školy tvoří kvalifikovaní, odborně velmi zdatní a aktivní učitelé (věkový průměr byl ve školním roce 2008/2009 40 let, z celkového počtu 30 vyučujících je 7 mužů). Všichni pedagogičtí pracovníci, z nichž naprostá většina působí ve škole již dlouhodobě, se aktivně podílí na postupné přeměně školy. Ve škole dále pracují dva speciální pedagogové, kteří úzce spolupracují s učiteli, jsou k dispozici dětem i jejich rodičům. Podle možností pomáhají při výuce žáků se speciálními zdravotními potřebami 2 pedagogičtí asistenti a 1 – 2 osobní asistenti. Provoz školní družiny zajišťují čtyři vychovatelky.

2.5 Dosavadní činnost školy jako předpoklad pro tvorbu a realizaci školního vzdělávacího programu podle RVP ZV

Základem postupné přeměny školy se staly projekty „Škola pro děti I“ a „Škola pro děti II“ schválené MŠMT ČR v rámci programu ExTra v letech 1992 a 1993. Dalším důležitým prvkem v utváření vzdělávacího programu školy bylo zpracování projektů „Zdravá škola I“, na základě kterého byla škola zařazena v červnu 1993 do regionální sítě Zdravých škol, a „Zdravá škola II“ v říjnu 1995.

Výše zmíněné projekty umožnily škole pracovat od školního roku 1992/93 v režimu experimentu a ověřovat v praxi nejen různé úpravy učebních plánů, ale také realizovat vnitřní diferenciaci formou volitelných předmětů ve všech ročnících druhého stupně.

Od září 1993 probíhala výuka na prvním stupni podle vzdělávacího programu Obecná škola a v dalším školním roce se začal od šestého ročníku používat vzdělávací program Občanská škola.

Protože jsme přesvědčeni o nepříznivých dopadech vnější diferenciace, škola nemá zřízeny žádné třídy s rozšířenou výukou některých předmětů ani dyslektické třídy. Přes 10 % žáků s různými problémy či handicapy, kteří do školy nastupují nebo přecházejí na základě doporučení PPP nebo žádosti rodičů, je začleňováno do běžných tříd.

Na základě úprav programu Obecná škola, vycházejících z několikaletých zkušeností, a v souladu s metodickým pokynem MŠMT k postupu při úpravě vzdělávacího procesu škol a školských zařízení, byl vedením školy zpracován začátkem školního roku 1999/2000 vlastní Individuální vzdělávací program. Tento vzdělávací program se stal základem při tvorbě školního vzdělávacího programu podle RVP ZV.

Systematické a rozsáhlé vzdělávání jak jednotlivých učitelů, tak i celého učitelského sboru bylo jednoznačnou prioritou od začátku existence školy, díky níž jsme mohli úspěšně zúčastnit pilotáže RVP ZV. Nedokážeme si představit zpracování tak náročného úkolu, aniž bychom v uplynulých letech neinvestovali do této oblasti značné finanční prostředky (ročně na tento účel vydává škola 70.000 – 100.000 Kč) i čas. Většina členů učitelského sboru absolvovala řadu kurzů a seminářů zaměřených na efektivní komunikaci ve škole, metodologii vytváření bezpečného klimatu (péče o vztahy dětí ve třídě, vytváření pravidel společně s dětmi, rozvíjení sociálních dovedností u dětí), kooperativní učení, projektové vyučování, inkluzivní vzdělávání, globální výchovu a kurzy čtením a psaním ke kritickému myšlení.

Od března 2000 do června 2003 byla škola aktivně zapojena do projektu Britské rady „Inkluzivní vzdělávání“. V průběhu školního roku 2002/2003 probíhal ve škole v rámci DVPP a jako součást přípravy školního vzdělávacího programu projekt „Příprava učitelů na obsahově integrovanou výuku“ a ve školním roce 2003/2004 projekt „Kooperativní škola“, který umožnil dalším členům pedagogického sboru, především začínajícím a méně zkušeným, seznámit se s kooperativním učením a kvalifikovaně pod odborným vedením je zavést do své pedagogické práce. Na oba celoroční projekty získalo vedení školy finanční prostředky z grantu MŠMT.

Novým učitelům, kteří do školy nastoupili v posledních třech letech, je umožňováno získat výše uvedené vzdělávání individuálně.

Od ledna 2006 do září 2008 škola intenzivně spolupracovala s občanským sdružením Projekt Odyssea na realizaci projektu Zavádění osobnostní a sociální výchovy do školních vzdělávacích programů základních škol a víceletých gymnázií. Čtyřčlenný tým učitelů se zapojil od ledna 2007 do června 2008 do projektu „Projektovým vyučováním k mediální výchově“ připravovaného občanským sdružením CELN Praha Oba projekty byly spolufinancovány Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Další čtyřčlenný tým učitelů se aktivně podílel od října 2006 do června 2008 na přípravě a realizaci projektu koordinovaného občanským sdružením AISIS Kladno Rozumíme penězům. Projekt ověřoval možnosti začlenění finanční gramotnosti do školních vzdělávacích programů.

2.6 Spolupráce s dalšími subjekty

Při škole je ustaveno občanské sdružení Klub rodičů a přátel Základní školy Chrudim, Dr. J. Malíka. Rada Klubu rodičů a přátel, v níž jsou zástupci všech tříd, se schází pravidelně dvakrát ročně podle potřeby před nebo po třídních schůzkách. Všechny zásadní změny postupně ve všech verzích školního vzdělávacího programu „Umět a znát, abychom si v životě věděli rady" jsou vždy projednány s Radou Klubu rodičů a přátel Základní školy Chrudim, Dr. J. Malíka a také s Radou školy.

3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

3.1 Cíle školního vzdělávacího programu

- osvojení sociálních dovedností a morálních hodnot
- pozitivní vztah ke vzdělání a celoživotnímu vzdělávání
- kvalitní služba pro žáky a jejich rodiče

3.2 Základní filosofie programu

V současné době panuje již široká shoda v názoru na změněné cíle vzdělávání, které nutně s sebou přinášejí i změnu jak v organizaci výuky, tak i změnu metod a postupů. Především je to mnohem větší důraz na socializační funkci školy. K tomu také přistupují nové informace z neurofyziologie, psychologie i pedagogiky, které jasně hovoří o nových nárocích na kvalitu prostředí, v němž proces učení probíhá. Je to důraz na vytváření bezpečného klimatu a prostoru pro co největší aktivitu učících se osob. V souladu s těmito moderními trendy je cílem našeho školního vzdělávacího programu vytvořit ze školy místo aktivního a radostného poznávání, místo, kde se plně respektují individuální zvláštnosti každého dítěte a jeho právo na různost a individuální tempo. Velký důraz je v programu kladen na výchovné působení školy.

Základem je **partnerský vztah** mezi žáky a učiteli, mezi učiteli a rodiči založený na vzájemném respektu. Tento faktor klademe na první místo, protože je to právě vztahový a postojový aspekt, který ovlivňuje celkové působení učitele na žáky i volbu výukových metod a postupů včetně přístupu k hodnocení výsledků vzdělávání. V rovině každodenního života jsou eliminovány všechny projevy ponižování dětí a autoritativních postupů dospělých. Žáci jsou naopak přibíráni ke spolurozhodování ve všech relevantních situacích a mají maximálně široký prostor pro vyjádření svých názorů.

Bezpečné prostředí a pozitivní sociální klima je podle výsledků výzkumů mozku základní podmínkou kvalitního učení. Zatímco partnerský vztah se týká především vztahu učitelů k dětem, k jejich rodičům i ke kolegům, vytváření bezpečného klimatu je především prací učitelů se vztahy mezi dětmi a s dalšími prvky prostředí. Patří sem vyvozování pravidel společně s dětmi, stanovování mezí a limitů neautoritativními a nerepresivními způsoby i každodenní systematický a záměrný rozvoj komunikačních a sociálních dovedností dětí. Jsme si vědomi, že absence těchto podmínek se významně podílí na kázeňských problémech v tradiční škole.

Velký důraz klademe v našem programu na **rozvíjení vnitřní motivace žáků** – narozdíl od tradiční školy, která je postavena především na motivaci vnější (odměny, tresty, hrozby známkami, poznámkami, propracované systémy kázeňských postihů atd.), je nám jasná souvislost vnitřní motivace a motivace k celoživotnímu vzdělávání, o němž se hovoří se stále větší naléhavostí. K udržení vnitřní motivace jsou nezbytné tři faktory: smysluplnost (učiva, činností), možnost mít vliv na průběh (tedy možnost výběru) a spolupráce. Učitelé naší školy se snaží připravovat výuku se zřetelem na všechny tyto tři faktory. Zejména však naplnění požadavku smysluplnosti bylo pro pedagogy vzhledem k dosavadnímu závaznému obsahu vzdělávání často náročné. Proto to byla právě smysluplnost z pohledu dětí, která se stala jedním ze stěžejních kritérií při tvorbě našeho školního vzdělávacího programu.

Dosavadní výsledky sedmnáctileté existence naší školy nás přesvědčily, že základní filosofická východiska naší pedagogické práce - tj. partnerský vztah k dětem, vytváření bezpečného klimatu, rozvoj sociálních a komunikačních dovedností a rozvíjení vnitřní motivace - jsou nosná a že právě jimi lze vysvětlit to, že naši žáci dosahují dobré osvojení obsahu učiva (ověřujeme si to pravidelně srovnávacími testy KALIBRO), mají minimum kázeňských problémů ve škole i mimo ni a při přestupu na střední školy je oceňováno jejich osobnostně zralé jednání. Proto jsme na těchto východiscích postavili také tvorbu školního vzdělávacího programu „Umět a znát, abychom si v životě věděli rady“.

3.3 Základní pilíře programu

V Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání je osobnostní a sociální výchova zařazena jako jedno z průřezových témat. V našem školním vzdělávacím programu „Umět a znát, abychom si v životě věděli rady“ je naopak stěžejním konstrukčním prvkem, který zásadně ovlivňuje jak výběr obsahu učiva, tak i volbu metod. Péče o vztahy dětí ve třídě a rozvoj dovedností (klíčové kompetence, o kterých mluví RVP ZV, jsou v mnoha případech sociálními a komunikačními dovednostmi) jsou na naší škole chápány jako integrální součást kurikula. Jsou tudíž realizovány neustále, prakticky během veškerého času, který dítě ve škole či v mimo vyučovacích aktivitách stráví, nikoliv jen v předmětech, které mají k této problematice blíže. Důraz je kladen na budování sebeúcty, vzájemné úcty a důvěry. Velká pozornost je věnována rozvoji schopnosti diskutovat, komunikovat a dovednosti řešit

problémy a konflikty. Důležitá je podpora zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti, což směřuje k tomu, aby se děti vnímaly s vědomím svých individuálních odlišností a také se tak přijímaly.

Významnou metodou pro rozvíjení klíčových dovedností je kooperativní výuka, která již dávno s těmito pojmy pracuje, resp. je na nich přímo postavena. Naši žáci jsou systematicky vedeni k tomu, aby dovedli jednotlivé dovednosti nejen pojmenovávat, rozpoznávat u sebe i druhých, ale v průběhu vyučování je i skutečně používat. Kooperativní vyučování se realizuje prakticky od prvního ročníku a máme s ním ty nejlepší zkušenosti i díky tomu, že v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků většina učitelů zvládla dobře jeho metodologii. Proto se s touto formou výuky (spolu s projektovým vyučováním) počítá jako se základními nástroji práce učitelů při realizaci školního vzdělávacího programu.

Jak již bylo uvedeno v části o filosofii našeho školního programu, jedním z východisek je partnerský vztah k dětem. Proto dáváme žákům naší školy také možnost vyjádřit se k obsahu toho, co se učí. Jejich podněty jsou brány s veškerou vážností, diskutuje se o nich nejen s dětmi (čímž se tříbí jejich dovednost argumentace), ale také v učitelském sboru. Tento přístup má ještě další významný aspekt: tím, že děti mají možnost vyjádřit se k obsahu výuky, máme větší šanci zvýšit smysluplnost obsahu (tj. jeden ze tří faktorů vnitřní motivace, o jejíž rozvoj nám jde). Již před vytvářením tohoto školního vzdělávacího programu jsme se snažili o propojování učiva s reálným životem, např. formou výukových seminářů mimo budovu školy, žáci dostávali úkoly, zaměřené na zjišťování reálií vztahujících se k probíranému učivu ve svém okolí. Tyto přístupy se samozřejmě stávají součástí i tohoto školního vzdělávacího programu. Snahou celého programu je dosahovat funkční propojení života školy a života mimo školu, sjednocovat poznatky získané ve škole s poznatky osvojenými mimo školu a dávat prostor pro praktické ověření funkčnosti a pravdivosti předkládaného učiva.

Vzdělávací část programu je zaměřena na samostatné myšlení, výběr a třídění informací z různých zdrojů a schopnost využití získaných poznatků při řešení smysluplných problémů. Činnost školy je směřována k podpoře aktivity a tvořivosti žáků, k vytváření prostoru pro jejich seberealizaci a k rozvoji přirozeného nadání. Poskytuje žákům příležitosti zažít úspěch, což je jedním ze základních předpokladů vytváření pozitivního vztahu ke vzdělání a motivace k dalšímu celoživotnímu vzdělávání.

Školní vzdělávací program obsahuje pestrou nabídku činností a aktivit pro děti s různou úrovní nadání, vytváří takového prostředí, které přináší žákům „výzvy“, podněty ke zlepšování kvality a výsledků jejich práce. Záleží pouze na rozhodnutí a odpovědnosti žáků a jejich rodičů, jak této nabídky využijí.

3.4 Výchovně vzdělávací strategie

Důraz je kladen na využívání široké škály metod a forem výuky a jejich účelné střídání. Základem je vytváření **prostoru pro aktivitu dětí**, ať mentální

nebo fyzickou. V každé třídě je prostor s kobercem, který se účelně využívá ve většině hodin. V úvodu hodiny slouží často pro emoční naladění a motivační úvod, v jejím průběhu na aktivity některé ze skupin nebo jednotlivců nebo na drobnou odpočinkovou aktivitu, v závěru hodiny na reflexi či zhodnocení.

- rozvíjejí se klíčové kompetence k učení, komunikativní, sociální a personální a občanské

Hrové činnosti jsou zařazovány uvážlivě, propojeně s výukovými záměry, motivace dětí je dosahována především přes smysluplnost obsahu. Na prvním i druhém stupni jsou využívány dramatizační metody.

- rozvíjejí se klíčové kompetence k učení, sociální a personální, pracovní a komunikativní

Výklad je kombinován s využíváním dosavadních znalostí žáků – žáci sumarizují, co již o tématu vědí, vyučující pak doplní chybějící informace. Diskuse je běžně používanou metodou.

- rozvíjejí se klíčové kompetence k řešení problémů, komunikativní, k učení, sociální a personální a občanské.

Pravidelná je skupinová práce žáků, prací ve dvojicích počínaje, přes skupiny sestavované náhodně až po trvalé skupiny fungující ve stejném složení několik týdnů.

- rozvíjejí se klíčové kompetence sociální a personální, k řešení problémů, komunikativní, k učení, pracovní a občanské.

Do výuky je zařazována metoda projektového vyučování. Pro každou třídu druhého stupně je v průběhu školního roku připraven 1 – 2 celodenní projekty, dvoudenní nebo vícedenní projekt na výukovém semináři v přírodě a jeden společný celoškolní projekt.

- rozvíjejí se klíčové kompetence sociální a personální, k řešení problémů, komunikativní, k učení, pracovní a občanské.

V souladu s partnerským vztahem k dětem dodržujeme zásadu, že žáci nesmí být překvapováni, ale naopak musí vědět, co mají ovládat a z čeho a jak budou zkoušeni. Nedílnou součástí je možnost výběru – např. výběr úkolů, jejich počet, určit si čas, do kterého něco zpracují apod. To pomáhá vycházet vstříc individuálním předpokladům žáků, jejich tempu i způsobu učení.

- rozvíjejí se klíčové kompetence občanské sociální a personální, k učení.

Uvedené strategie jsou závazné pro všechny vyučující ve všech vyučovacích předmětech i pro vychovatelky školní družiny při realizaci vzdělávacího programu školní družiny.

3.5 Organizace výuky

Škola je pro všechny žáky otevřena od 6:45 hodin. Vyučování začíná zpravidla v 8:15 hodin. Do 2. – 4. podlaží, ve kterých jsou kmenové třídy a odborné učebny, mohou žáci vstoupit v osm hodin, případně dříve, pokud mají podle rozvrhu samostatnou práci v počítačové učebně nebo předem domluvenou činnost s vyučujícím.

Ve škole se nezvoní. Na konec přestávky upozorní vyučující vykonávající dohled nad žáky zhasnutím světel na chodbě. Vyučovací hodinu ukončuje vyučující. Ve všech třídách a na chodbách jsou pro lepší časovou orientaci žáků umístěny hodiny.

O přestávkách mají děti naprostou volnost pohybu po celé budově školy. Velká přestávka po druhé vyučovací hodině je pětadvacetiminutová. Během přestávky mohou žáci sportovat na chodbách i v obou tělocvičnách. V pondělí, ve středu a v pátek jsou tělocvičny vyhrazeny žákům druhého stupně, v úterý a ve čtvrtek dětem z prvního stupně. Sportovní činnost v tělocvičně i na chodbách končí v 10:15 hodin, 5 minut před začátkem třetí vyučovací hodiny. Za příznivého počasí mají žáci možnost trávit přestávku ve venkovním areálu školy. Žákům 1. – 5. ročníku je jednou týdně každému ročníku podle rozvrhu o velké přestávce k dispozici počítačová učebna.

V 1. - 3. ročníku jsou zavedeny tzv. „volné středy“, kdy žáci nemusí nosit do školy učebnice. Tento den slouží k uvolnění a přerušení přísunu nových informací v českém jazyce a matematice. Výuka je soustředěna převážně na estetické předměty – výtvarná výchova, hudební výchova, tělesná výchova. Ve vyšších ročnících je český jazyk zařazen formou literární výchovy. Někdy jsou tyto dny koncipovány jako malé „projekty“. Na celý den je zvoleno určité téma, které prolíná všemi předměty. V tyto dny jsou také co nejvíce zařazovány exkurze, tematické vycházky a návštěvy různých kulturních akcí.

Rozvrh jednotlivých tříd je upraven tak, aby žáci stravující se ve školní jídelně měli možnost naobědvat se do 13:10 hodin. K tomu je určena dvacetiminutová přestávka po páté vyučovací hodině a další individuální úpravy v rozpisu nástupů na obědy. Později obědvají pouze žáci ze tříd, které mají 5. a 6. vyučovací hodinu tělesnou výchovu.

Po skončení vyučování je odchod žáků ze třídy do šaten a do školní jídelny individuální. Žáci mohou zůstat ve třídě, sportovat na chodbách, samostatně pracovat v počítačové učebně nebo na počítači ve třídě.

Nezastupitelnou roli v celém programu má kvalitní práce třídního učitele, který v roli manažera řídí a připravuje jednotlivé činnosti a aktivity. Musí být v pravidelném každodenním styku se žáky, pomáhat jim společně s dalšími vyučujícími řešit jejich školní i osobní problémy. K tomu jim pomáhá i úprava rozvrhu, podle které je každé pondělí první hodinu třídní učitel ve své třídě. Podle okolností a potřeby má možnost zařadit do úvodní části hodiny komunitní kruh a využít ho k rozvíjení vzájemného poznávání (děti se svěřují s příjemnými zážitky i věcmi, které je tíží), k seznámení s organizací nadcházejícího týdne a k snadnějšímu navození tvůrčí atmosféry pro další práci.

3.6 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

V případě zájmu rodičů přijímá škola také žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. Tito žáci jsou individuálně integrováni do

běžných tříd, kde jim jsou vytvářeny podmínky pro úspěšné vzdělávání a uspokojování jejich speciálních vzdělávacích potřeb.

Podle potřeby jsou v souladu s vlastním ŠVP pro tyto žáky zpracovávány Individuální vzdělávací plány, ve kterých je uplatňován princip diferenciace a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností, při stanovování obsahu, forem a metod výuky.

3.7 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Ve všech ročnících druhého stupně je již od školního roku 1993/1994 zavedena vnitřní diferenciace formou široké nabídky volitelných předmětů. To umožňuje větší respektování individuálních studijních předpokladů žáků, vyšší motivaci při studiu zvolených předmětů a vede žáky k osobní odpovědnosti za výběr předmětů v závislosti na přijímacím řízení a dalším úspěšném studiu na střední škole.

Žáci šestého a sedmého ročníku si volitelné předměty vybírají podle svého zájmu a nadání. Ve vyšších ročnících probíhá výběr především podle předpokládané orientace při volbě povolání. Jsou tak respektovány individuální studijní předpoklady žáků, kteří jsou zároveň vedeni k osobní odpovědnosti za výběr předmětů v závislosti na přijímacím řízení a dalším úspěšném studiu na střední škole.

V šestém a sedmém ročníku si žáci vybírají z nabídky sedmi volitelných předmětů dva předměty. Pro 8. ročník je nabízeno dvanáct předmětů, ze kterých si žáci vybírají tři předměty. Žáci 9. ročníku si vybírají pro čtyři hodiny volitelných předmětů z nabídky čtrnácti až šestnácti předmětů (v případě většího počtu zájemců o některé volitelné předměty jsou tyto předměty zařazeny ve více skupinách).

S mimořádně nadanými žáky pracují učitelé v rámci individuálních konzultací, které vycházejí buď z podnětu žáka, nebo z nabídky jednotlivých vyučujících. Dále se s mimořádně nadanými žáky intenzivně pracuje při zpracování absolventských prací žáků 9. ročníku a při přípravách na vědomostní soutěže.

3.8 Začlenění průřezových témat

Průřezová témata průběžně prostupují celým školním vzdělávacím programem pro základní vzdělávání „Umět a znát, abychom si v životě věděli rady“.

Jednotlivá průřezová témata uvedená v RVP ZV jsou realizována jednak integrací obsahu jejich tematických okruhů do vzdělávacího obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů včetně volitelných předmětů. Zařazení odpovídajících tématických okruhů průřezových témat je uvedeno v části učebních osnov pod charakteristikou každého vyučovacího předmětu.

Na základě zkušeností s realizací projektu Rozumíme penězům (říjen 2006 – červen 2007) a s praktickým ověřením ve výuce bylo do školního vzdělávacího programu v září 2008 zapracováno další průřezové téma - finanční gramotnost.

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní i rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.

Především však všechna průřezová témata prostupují celým školním vzdělávacím programem prostřednictvím výukových seminářů, projektových dnů, sportovních a turistických kurzů, které jsou podrobně popsány v kapitole 4.6 Další součásti učebního plánu. Jejich celkový přehled včetně hodinových dotací a začlenění průřezových témat je uveden v kapitole 4.7. Přehled dalších součástí učebního plánu.

Zařazení průřezových témat do výuky je umožněno používáním metod a forem práce uvedených v kapitole 3.3 Výchovně vzdělávací strategie a při výukových seminářích a projektech týmovou spoluprací pedagogického sboru.

3.9 Vzdělávací program školní družiny

Vzdělávací program školní družiny vychází ze základní filosofie školního vzdělávacího programu. Veškeré činnosti, které školní družina nabízí svým obsahem a zaměřením, navazují na cíle základního vzdělávání a podporují utváření klíčových kompetencí.

Propojení školní družiny se životem školy a návaznost jejího programu na výuku i na některé výstupy vzdělávacího obsahu, je zajištěno mimo jiné i tzv. asistentskou činností vychovatelek školní družiny ve třídách prvního stupně.

Asistentská činnost napomáhá k částečnému řešení problému velkého počtu žáků ve třídách většiny ročníků I. stupně. Tato činnost vychovatelek školní družiny přispívá také k větší efektivitě výuky v jednotlivých třídách. Asistentky pracují podle aktuální potřeby samostatně s polovinou třídy nebo společně s třídní učitelkou s celou třídou. To umožňuje věnovat potřebnou pozornost žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a případně i žákům mimořádně nadaným. Rozsah asistentské činnosti je individuální podle požadavků třídních učitelek.

Vychovatelky školní družiny se také aktivně účastní všech aktivit komplexního programu „Spolu to dokážeme“, který je podrobně popsán v kapitole 4.6 Další součásti učebního plánu. Zapojují se také do přípravy a realizace projektových dnů v jednotlivých třídách a spolupracují i při zajištění celoškolních projektů.

Touto velmi úzkou spoluprací vychovatelek školní družiny a třídních učitelek prvního stupně je garantována realizace školního vzdělávacího programu - jeho filosofie, cílů, strategií i průřezových témat) ve všech činnostech školní družiny.

V rámci programu školní družiny navštěvují žáci také zájmové kroužky. V nabídce jsou keramické kroužky, kroužek hry na zobcovou flétnu, kroužky míčových her, stolního tenisu, výtvarný kroužek, kroužek malý kutil a kroužek ručních prací.

Jeden den v týdnu mají děti možnost vybrat si vlastní program podle svého zájmu. Do programu školní družiny jsou pravidelně zařazovány i návštěvy dopravního hřiště, krytého bazénu, zimního stadionu a městské knihovny.

4. UČEBNÍ PLÁN

4.1 Učební plán prvního stupně

předmět / ročník	1.	2.	3.	4.	5.	celkem
Český jazyk a literatura	7	8	7	8	7	**37**
Anglický jazyk	0	0	3	3	3	**9**
Matematika	5	5	5	5	5	**25**
Informační a komunikační výchova	0	0	0	0	2	**2**
Člověk a jeho svět	2	3	2	3	2	**12**
Hudební výchova	1	1	1	1	1	**5**
Výtvarná výchova	1	1	2	1	2	**7**
Tělesná výchova	3	3	3	3	3	**15**
Člověk a svět práce	1	1	1	2	1	**6**
Týdenní počet hodin	**20**	**22**	**24**	**26**	**26**	**118**

4.2 Učební plán druhého stupně

Při úpravách páté verze školního vzdělávacího programu „Umět a znát, abychom si v životě věděli rady“ bylo při změnách v učebním plánu druhého stupně využito Opatření ministryně školství mládeže a tělovýchovy. kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání čj. 15523/2007-22.

Učební plán druhého stupně je v podobě uvedené na straně 13 platný od školního roku 2007/2008.

Od školního roku 2006/2007 mají všichni žáci 3. – 9. ročníku jako první cizí jazyk anglický jazyk.

Z tohoto důvodu se jako další cizí jazyk vyučuje od osmého ročníku pouze francouzský jazyk a německý jazyk.

předmět / ročník		**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**celkem**
Český jazyk a literatura		5	4	4	4	**17**
Cizí jazyk	anglický	3	3	3	3	**12**
Další cizí jazyk	francouzský / německý	0	0	3	3	**6**
Matematika		4	5	4	4	**17**
Informační a komunikační výchova		1	0	0	0	**1**
Dějepis		1	2	2	2	**7**
Výchova k občanství		1	1	1	1	**4**
Fyzika		2	1	2	1	**6**
Chemie		0	0	2	2	**4**
Přírodopis		2	2	1	1	**6**
Zeměpis		1	2	1	2	**6**
Hudební výchova		1	1	1	0	**3**
Výtvarná výchova		2	2	1	1	**6**
Výchova ke zdraví		0	0	0	1	**1**
Tělesná výchova		3	3	3	2	**11**
Člověk a svět práce		1	1	1	1	**4**
Volitelné předměty		2	2	3	4	**11**
Týdenní počet hodin		**29**	**29**	**32**	**32**	**122**

4.3 Poznámky k učebním plánům

Učební plán školního vzdělávacího programu „Umět a znát, abychom si v životě věděli rady“ využívá možností daných Rámcovým učebním plánem pro základní vzdělávání a jsou v něm zohledněny všechny dlouholeté pozitivní zkušenosti s realizací Individuálního vzdělávacího programu školy. Zařazení vzdělávacích oborů do učebního plánu i jejich jednotlivé hodinové dotace včetně celkového počtu hodin na jednotlivých stupních vychází z Rámcového učebního plánu uvedeného v RVP ZV.

Výuka cizího jazyka je zařazena do učebního plánu od třetího ročníku s tříhodinovou týdenní dotací a výuka dalšího cizího jazyka povinně pro všechny žáky do osmého a devátého ročníku rovněž s tříhodinovou dotací.

Předmět tělesná výchova má v 1. - 8. ročníku tříhodinovou týdenní dotaci. Od šestého ročníku je zavedena tzv. výběrová tělesná výchova. Tři hodiny tělesné výchovy jsou rozděleny na dva bloky. V jednohodinovém bloku absolvují žáci základní tělesnou průpravu a pro dvouhodinový blok si vybírají z nabídky různých sportů – odbíjená, košíková, florbal, plavání (plní zároveň funkci zdravotní tělesné výchovy) a stolní tenis – jeden na celý školní rok. Výběrová tělesná výchova umožňuje žákům získat základní dovednosti v jednotlivých sportech a zároveň možnost výběru motivuje žáky(ně) především vyšších ročníků k větší sportovní aktivitě.

Do vzdělávacího obsahu oboru informační a komunikační výchova jsou v pátém ročníku integrovány části okruhů český jazyk.

Do vzdělávacího obsahu oboru tělesná výchova je v šestém a sedmém ročníku integrován okruh hudebně pohybové činnosti vzdělávacího oboru hudební výchova. Z tohoto důvodu je celková minimální časová dotace vzdělávací oblasti umění a kultura snížena o jednu hodinu. Pravidelnou výuku oborů této vzdělávací oblasti doplňují především v devátém ročníku návštěvy výstav, koncertů a divadelních představení i v době mimo vyučování. Pro žáky se zvýšeným zájmem o jednotlivé vzdělávací obory této vzdělávací oblasti jsou do nabídky volitelných předmětů devátého respektive osmého ročníku zařazeny předměty hudební seminář a výtvarný seminář.

Do vzdělávacího obsahu oboru český jazyk jsou v šestém ročníku integrovány části okruhů člověk v dějinách, počátky lidské společnosti, nejstarší civilizace, kořeny evropské kultury vzdělávacího oboru dějepis. Z tohoto důvodu je celková minimální časová dotace vzdělávací oblasti člověk a společnost snížena o jednu hodinu. Část vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru výchova k občanství je zařazena do komplexního programu „Spolu to dokážeme“ (viz kapitola 4.6. Další součásti učebního plánu) a realizována v rámci výukových seminářů stejně jako část vzdělávacího oboru dějepis.

Z disponibilní časové dotace je na druhém stupni celkem 11 hodin využito na zařazení volitelných předmětů. V šestém a v sedmém ročníku s dvouhodinovou týdenní dotací, v osmém s tříhodinovou a v devátém ročníku jsou čtyři hodiny volitelných předmětů.

4.4 Volitelné předměty

Do učebního plánu jsou jednotlivé volitelné předměty z nabídky zařazovány na základě zájmu žáků a podle provozních možností školy. Z tohoto důvodu se zařazení volitelných předmětů každoročně mění. Bloky volitelných předmětů v rozvrhu jednotlivých ročníků jsou sestavovány po konzultaci se žáky tak, aby vyhovovaly co největšímu počtu žáků. V jednotlivých ročnících se všichni žáci z obou paralelních tříd při výuce volitelných předmětů dělí v každé hodině volitelných předmětů do čtyř skupin podle zvoleného předmětu. Obsahově volitelné předměty doplňují a rozšiřují učivo odpovídající požadavkům příslušných vzdělávacích oblastí a funkčně je rozvíjejí. V rámci volitelných předmětů jsou realizovány i některé tematické okruhy průřezových témat.

4.5 Přehled volitelných předmětů ve školním roce 2009/2010

předmět/ročník	6.	7.	8.	9.
Seminář z českého jazyka	-	-	1	1
Seminář z matematiky	-	1	1	1
Seminář z matematiky v anglickém jazyce	-	-	-	1
Seminář z filosofie	-	-	-	1
Dějepisné a zeměpisné praktikum	1	-	-	-
Konverzace v anglickém jazyce	1 2 skupiny	1	1	1 2 skupiny
Konverzace v německém jazyce	-	-	-	1
Cvičení z českého jazyka	-	1	1	-
Praktika z fyziky	1	-	-	1
Praktika z chemie	-	-	1	1
Praktika z přírodopisu	1	1	1	1
Praktika z ekologie	1	1	-	-
Technická praktika	-	-	-	-
Technické kreslení	-	-	-	1
Základy práce s počítačem	-	1 2 skupiny	-	1
Programování	-	-	1	1

předmět/ročník	6.	7.	8.	9.
Rozšiřující literární výchova	1	-	-	-
Sport a pohybové aktivity	1	1	1	-
Domácí nauky	-	-	-	1
Dramatická výchova	-	-	-	-
Hudební seminář	-	-	-	1
Výtvarný seminář	-	-	1	1
Týdenní počet hodin	**2**	**2**	**3**	**4**

4.6 Další součásti učebního plánu

Nedílnou součástí učebního plánu školního vzdělávacího programu je řada dalších činností, které úzce souvisí především s osobnostně sociální výchovou žáků, ale také s dalšími průřezovými tématy RVP ZV.

Významným prvkem školního vzdělávacího programu je projektové vyučování. Jak v podobě „projektových dnů" jednotlivých tříd, tak i ve společných celoškolních projektech. Projektové dny jsou připravovány jako tématicky zaměřená výuka. Cílem je mimo jiné umožnit žákům podívat se na jedno téma z různých hledisek, učit se hledat a nacházet různé vztahy a souvislosti. Jejich zařazení do výuky může být upraveno podle aktuální potřeby jednotlivých třídních kolektivů a podle organizačních možností školy.

Při celoškolních projektech pracují ve skupinách společně žáci různého věku od 1. do 9. ročníku. Cílem aktivit, které jsou do programu zařazovány, je zlepšení vztahů a komunikace mezi staršími a mladšími žáky (minimalizace šikanování), seznámení se žáků odlišných věkových skupin - dochází k rušení věkových bariér, poznání učitelů, kteří vyučují na jiném stupni školy.

5. HODNOCENÍ ŽÁKŮ

„… ve škole přece nejde o to, abychom věděli, co žáci vědí, ale aby žáci věděli.“

5.1 Základní východiska pro hodnocení a klasifikaci

- Základ efektivního hodnocení je především zpětná vazba, která se dá charakterizovat jako písemná nebo ústní informace o správnosti postupu, průběhu či výsledku - správně, nesprávně, málo, příliš atd. Zásadně však nemá a nesmí posuzovat kvality žáka - šikovný, schopný, pilný atd., (ani ho porovnávat s ostatními spolužáky – nejlepší, nejšikovnější ve třídě). Okamžitá zpětná vazba je jednou ze základních podmínek efektivního učení, zatímco posuzování kvalit žáka je naopak rizikovým postupem, který může učení blokovat.
- Při poskytování zpětné vazby (popisem nebo konstatováním) musí být kladen důraz na vhodnou formulaci - přednost musí být dávána pozitivnímu vyjádření a teprve následně se vyjadřovat ke konkrétním nedostatkům ve zvládnutí učiva. Například – ovládáš bezchybně …, učivu rozumíš, ale občas chybuješ v …, je nutné ještě procvičovat ….
- Používané způsoby a metody posuzování výsledků práce žáků musí být v souladu se základní filosofií školního vzdělávacího programu, zejména s partnerským vztahem k žákům a soustavným vytvářením bezpečného prostředí. Právě oblast hodnocení je tradiční oblastí uplatňování mocenských postojů vůči dětem, a proto je i prubířským kamenem toho, jak opravdově se tento proklamovaný partnerský vztah a bezpečné prostředí ve škole skutečně myslí, vnímá a především realizuje.
- Každému hodnocení musí závazně předcházet jasné a srozumitelné seznámení žáka s cíli vzdělávání a k nim náležejících kriterií hodnocení. Žák má právo vědět, v čem a proč bude vzděláván a kdy, jakým způsobem a podle jakých pravidel bude v určité fázi vzdělávacího procesu hodnocen.
- Důležitým prvkem procesu učení je práce s chybou. Žák má právo udělat chybu s vědomím toho, že chybovat je normální, neboť je to nedílná součást procesu každého učení. Chyba a následná práce s ní je příležitostí ke zlepšení.
- Součástí hodnocení musí být i sebehodnocení žáka, jeho schopnost posoudit jak výsledek své práce, tak i vynaložené úsilí a osobní možnosti a rezervy. Sebehodnocení žáka je nejen nedílnou součástí procesu hodnocení, ale je současně považováno za jednu z významných kompetencí, kterou chceme žáky naučit.
- Při hodnocení se vždy posuzuje individuální pokrok žáka, při respektování jeho individuálních předpokladů bez srovnávání s ostatními spolužáky.
- Nedílnou součástí hodnocení je vzájemné hodnocení mezi žáky. Je proto velmi důležité učit žáky kriticky a objektivně posoudit nejen svůj

výkon, ale i výkon druhých (nejen žáků, ale i vyučujících). K tomu je nezbytné mít předem dána kriteria pro hodnocení - nejlépe předem společně vytvořená žáky a vyučujícím. Právě proces tvorby kriterií umožní žákům si mnohem lépe uvědomovat, co je pro hodnocenou oblast nebo okruh nejdůležitější.

- Tradiční zkoušení žáků před celou třídou je nahrazeno efektivnějšími způsoby zjišťování vědomostí a dovedností žáka, protože je to kromě stresové složky, odporující výchozí filosofii vytváření bezpečného klimatu, výrazná ztráta času pro ostatní žáky.
- Žáci by měli mít právo při zjišťování jejich znalostí využít možnosti bez vysvětlování říct, že nejsou připraveni (mimo souhrnnějších písemných pracích, které se oznamují s delším časovým předstihem). Současně si s vyučujícím domluví náhradní termín.
- Ačkoliv závěrečné rozhodnutí o známce je na vyučujícím, žáci by se měli od začátku přibírat k diskusi o známce, aby jim byla jasná hodnotící kritéria a dál se posilovala jejich dovednost sebehodnocení.
- Žákům nejsou zadávány klasické „čtvrtletní písemné práce" (rozhodování o výsledné známce za klasifikační období nemůže zásadně ovlivňovat jedna práce žáka).
- Pro přípravu na souhrnnější písemné práce je vhodné používat kooperativní vyučování, kde skupina zodpovídá za to, že látce rozumí všichni členové skupiny.
- Skupinová práce se zásadně nehodnotí známkou, ale jednotliví členové skupiny hodnotí sami sebe, svůj přínos pro skupinu a své zapojení do práce skupiny. Současně by mělo probíhat vzájemné hodnocení jednotlivých členů skupiny. Známku získává žák od vyučujícího pouze za individuální výkon.
- Stanovená základní východiska pro hodnocení a klasifikaci žáků jsou zcela závazná pro všechny vyučující a musí být všemi vyučujícími dodržována.

5.2 Hodnocení a klasifikace na prvním stupni

- Pro hodnocení žáků všech ročníků prvního stupně se používá slovní hodnocení. Toto slovní hodnocení je souhrnnou písemnou zpětnou vazbou o tom, co dítě zvládlo při osvojování konkrétních dovedností, vědomostí a návyků. Poskytuje také informaci o cílech vzdělávání pro další období.
- Pro sebehodnocení žáků a pravidelné poskytování písemné zpětné vazby třídní učitelkou nebo dalšími vyučujícími se používají v 1. – 4. ročníku týdenní plány pro žáky. Ty obsahují stručný výčet učiva a úkoly pro daný týden, místo pro vyjádření žáka, jak si myslí, že si učivo osvojil, a komentář učitele k témuž. Týdenní plány se ukládají do portfolia. Od pátého ročníku používají žáci školní diáře a na sebehodnocení a hodnocení třídní učitelkou i dalšími vyučujícími se používají hodnotící listy.
- Používá se metoda portfolia, tj. průběžné shromažďování ukázek toho, co dítě má zvládnuto, resp. doklady o rozdílu na začátku a po dokončení učení

většího celku. Kromě týdenních plánů se do portfolia ukládají také krátké popisy (nikoliv hodnocení a interpretace) významnějších příhod, které dokumentují úroveň sociálních dovedností dítěte. Žáci jsou bráni jako spolutvůrci svého portfolia, tj. spolurozhodují, které ukázky budou do něj zařazeny. Portfolia jsou nepostradatelnou součástí rozhovorů s rodiči o vzdělávání jejich dětí.

- Součástí kooperativního vyučování je tzv. reflexe procesu (vyučující zařazuje čas na reflexi do plánu hodiny), tj. žáci hovoří o tom, jaké dovednosti (kompetence) potřebovali ke zvládnutí úkolu, co příště musí udělat jinak, jak a proč. Také se učí shodnout se ve skupině v názoru na kvalitu výsledku či efektivitě postupu. Učitelé se snaží získávat také zpětnou vazbu od žáků, tj. žáci mají prostor k vyjádření k průběhu výuky (např. vyjádření v komunitním kruhu, formou ankety apod.)
- Ve čtvrtém a pátém ročníku se při hodnocení souhrnnějších prací doplňuje slovní hodnocení procentovým vyjádřením úspěšnosti žáka. Ta se může pohybovat v rozmezí 0% až 100%.
- Celkové hodnocení žáka na vysvědčení se vyjadřuje stupni:
    - **prospěl(a)** – není-li v žádném z povinných předmětů hodnoceno jeho celkové osvojování konkrétních dovedností, vědomostí a návyků jako nedostatečné
    - **neprospěl(a)** – je-li v některém z povinných předmětů hodnoceno jeho celkové osvojování konkrétních dovedností, vědomostí a návyků jako nedostatečné

5.3 Hodnocení a klasifikace na druhém stupni

- Na druhém stupni se v prvním čtvrtletí šestého ročníku písemné práce hodnotí procentovým vyjádřením úspěšnosti žáka. Ta se může pohybovat v rozmezí 0% až 100%. Od 2. čtvrtletí tohoto ročníku je procentuelní hodnocení doplněno známkou. V průběhu vyučovacího procesu se využívá slovní hodnocení (převážně ústní formou). Žáci provádějí sebehodnocení a vzájemné hodnocení.
- Pro zaznamenávání informací z týdenního plánu o průběhu vyučování a celého týdne se používají v šestém až osmém ročníku školní žákovské diáře.
- Žáci se při kooperativním způsobu výuky učí hodnotit jednak individuální výsledek práce a také jeho přínos pro druhé.
- Žáci mají možnost navrhnout učiteli způsob, jakým prokáží zvládnutí dané látky.

Rozdělení písemných prací a jejich podíl na hodnocení žáka

- **kontrolní písemné práce** - ověřují zvládnutí právě probíraného jevu
    - *v elektronické žákovské knížce – 3 body*
- **dílčí písemné práce** - ověřují míru zvládnutí více probíraných jevů
    - *v elektronické žákovské knížce – 5 bodů*

- **souhrnné písemné práce** (20 – 40 minut) - které ověřují míru zvládnutí celého tematického celku v souvislostech
    - *v elektronické žákovské knížce – 10 bodů*
- Při absencích kratších než jeden měsíc žák dopisuje pouze chybějící souhrnné písemné práce
- Dílčí a souhrnné písemné práce musí být rovnoměrně rozloženy v jednotlivých klasifikačních obdobích. Dílčí písemná práce ověřuje míru zvládnutí více probíraných jevů, souhrnná písemná práce ověřuje míru zvládnutí celého tematického celku v souvislostech.
- Dílčí a souhrnné písemné práce zapisují vyučující s patřičným předstihem do Přehledu písemných prací, který je pro každou třídu založen v její třídní knize. V jeden den mohou žáci jedné třídy psát maximálně dvě dílčí písemné práce, nebo jednu souhrnnou písemnou práci. Počet kontrolních prací, v kterých se ověřuje zvládnutí jednoho jevu, není omezen. Do Přehledu písemných prací se kontrolní práce nezaznamenávají.
- Za koordinaci písemných prací jsou ve svých třídách zodpovědní třídní učitelé.
- Pro sebehodnocení žáků je doporučeno používat především v 6. – 8. ročníku školní žákovské diáře. Ty obsahují stručný výčet učiva a úkoly pro daný týden, místo pro hodnocení týdne žákem.
- Žáci se při kooperativním způsobu výuky učí hodnotit jednak individuální výsledek práce a také jeho přínos pro druhé.
- Žáci mají možnost navrhnout učiteli způsob, jakým prokáží zvládnutí dané látky.
- Písemné práce musí být rovnoměrně rozloženy v jednotlivých klasifikačních obdobích.
- Souhrnné písemné práce v rozsahu dvaceti minut a delší zapisují vyučující s patřičným předstihem do Přehledu písemných prací, který je pro každou třídu založen v její třídní knize. Na jeden den je možno naplánovat jen jednu souhrnnou práci. Kontrolní práce v rozsahu 5 – 10 minut se do přehledu písemných prací nezaznamenávají.
- Za koordinaci písemných prací jsou ve svých třídách zodpovědní třídní učitelé.

Jednotná klasifikační stupnice

výborný	100%	-	90%
chvalitebný	89%	-	75%
dobrý	74%	-	60%
dostatečný	59%	-	30%
nedostatečný	29%	-	0%

Tato stupnice slouží ke klasifikaci písemných prací, ústního ověření znalostí a celkovému hodnocení žáka na koncích pololetí.

5.4 Poskytování informací rodičům

- Rodičovské schůzky jsou svolávány dvakrát ročně a jejich náplní jsou především informace o životě třídy, organizační věci, projednání aktuálních záležitostí týkajících se třídy jako kolektivu.
- O studijních výsledcích a chování žáka jsou rodiče podrobně informováni na předem vypsaných individuálních konzultacích za přítomnosti dítěte, v případě potřeby na mimořádně domluvené konzultaci.
- Rodiče žáků prvního stupně dostávají pravidelné informace prostřednictvím týdenních plánů pro žáky, v pátém ročníku prostřednictvím školních diářů a hodnotících listů.
- Na druhém stupni jsou rodiče informováni prostřednictvím žákovských knížek, elektronické žákovské knížky na internetových stránkách školy a školních diářů.

6. VLASTNÍ HODNOCENÍ ŠKOLY

Vlastní hodnocení neznamená, že budeme pozorovat svůj obraz tak, abychom spatřili to, co vidět chceme.

Znamená to, že se snažíme, aby se:

1. prostředky našeho pozorování a měření kvality skutečně zaměřovaly na oblast, kterou chceme pozorovat či otázku, kterou chceme zodpovědět - odpovídaly záměru našeho zjišťování
2. zaměřovaly na zvolenou oblast spolehlivě – aby výsledky nezávisely na okolnostech, například na tom, kdo pozorování provádí; změny výsledků v čase jsou pak dány skutečným vývojem a nikoli změněným způsobem našeho pozorování

6.1 Oblasti vlastního hodnocení

Pro naši školu, která prochází již osmnáctým rokem postupnou přeměnou, jsou procesy, které umožní škole reflektovat svoji práci a tedy si lépe stanovovat vlastní cíle a volit prostředky k jejich naplnění, velmi důležité. Nezbytně potřebujeme mít kvalitní zpětnou vazbu o úrovni vědomostí a dovedností žáků a také o podmínkách, ve kterých vzdělávání probíhá.

Při procesu vlastního hodnocení školy vedení školy společně s ostatními pedagogy systematicky shromažďuje a analyzuje celou řadu informací a podkladů, včetně různých forem zpětných vazeb od žáků i rodičů. Toho pak využívá k posouzení a vyhodnocování jednotlivých hledisek fungování školy v porovnání s očekávaným a v ŠVP předpokládaným stavem (případně s indikátory kvality stanovenými ČŠI). Na základě tohoto procesu samotného i jeho výsledků je pak možné mnohem lépe vnímat a uvědomovat si žádoucí změny, které by mohly přispět ke zvýšení efektivity vlastního ŠVP a k jeho případným úpravám.

Při hodnocení se zaměřujeme na tyto pro nás základní oblasti:

- sdílení vize a poslání školy (jakou školou chceme být a jaký žák je naším cílem)
- podmínky vzdělávání
- kvalita pedagogických pracovníků
- průběh vzdělávání
- výsledky vzdělávání

6.2 Cíle a kriteria vlastního hodnocení

Vlastní hodnocení chápeme jako plánovanou činnost, která má prokazatelný vliv na zlepšování výsledků vzdělávání.

Stěžejním cílem hodnocení je posouzení, nakolik jsou cíle stanovené ve školním vzdělávacím programu sdíleny všemi zúčastněnými a jak dobře jim rozumějí (vědí, proč co dělají)

Pro posouzení celkové kvality a úrovně školy a pro využití těchto informací pro další rozvoj školy potřebujeme získat ve všech sledovaných oblastech objektivní a reálné odpovědi na otázky:

- Jak si vedeme?
- Jak to víme?
- Co s tím uděláme?

6.3 Nástroje pro vlastní hodnocení

Pro sebehodnocení používá škola řadu různých nástrojů tak, aby výsledný obraz fungování školy byl komplexní a co nejobjektivnější.

Rámec pro sebehodnocení podmínek vzdělávání

Od roku 2002 používáme pro účely vlastní reflexe o chodu školy Rámec pro sebehodnocení podmínek vzdělávání, který vznikl adaptací britské předlohy a s kterým jsme se seznámili v mezinárodním projektu INCLUSIVE (mezinárodní projekt zaměřený na multikulturní vzdělávání). Prostřednictvím Rámce pro sebehodnocení podmínek vzdělávání posuzujeme činnost školy ze tří hledisek:

- vytváření kultury podporující sebeúctu a zapojení
- princip maximální účasti
- podpora nediskriminující praxe

Každé hledisko obsahuje sadu základních výroků, u kterých jsou další tvrzení, která umožňují podrobný a poměrně přesný pohled na jednotlivé oblasti podmínek vzdělávání. Rámec je rozdělen na dva sloupce, které slouží k podrobnějšímu zamyšlení nad jednotlivými tvrzeními. Do levého sloupce *Aktuální stav a jeho zdůvodnění* uvádíme popis aktuálního stavu a skutečnosti, které jej dokládají (jak to víme, podle čeho tak usuzujeme). Pravý sloupec *Prostředky k dosažení optimálního stavu* pak obsahuje cíle, které bude škola sledovat v dalším období, a zároveň se tam uvádí prostředky, pomocí kterých je možné je splnit.

Skutečná evaluační aktivita a hlavní přínos pro školu spočívá především v hledání a nalézání konkrétního důkazního materiálu, argumentů a podkladů naplňující každé tvrzení a zejména ve stanovování dalších cílů a prostředků k jejich naplnění.

Rámec pro sebehodnocení podmínek vzdělávání tedy dává vodítko, jak strukturovaně přemýšlet o cílech, které si ve škole klademe, a o míře jejich dosažení. Důležité je, že nás nutí se nejen zamyslet nad tím, zda se nám to či ono ve škole daří, ale zároveň stanovit prostředky, jak dosáhnout zlepšení.

Srovnávací testy *KALIBRO*

Škola získává informace o výsledcích své práce také prostřednictvím srovnávacích testů projektu KALIBRO, které poskytují aktuální reálná měřítka dalších výsledků výchovy a vzdělávání. Zaměření testových úloh je v souladu s našimi vzdělávacími cíli, a proto srovnávací testy absolvují pravidelně všichni žáci v 5., 7. a 9. ročníku.

V každém kole tak získáváme detailní přehled o individuálních výsledcích svých žáků a souhrnné výsledky za třídy a školu. Tyto výsledky dále podrobně vyhodnocujeme, čímž získáváme podklady pro přípravu výchovně-vzdělávacího procesu. Vedení školy může porovnat, jak jsou na tom naši žáci ve srovnání s ostatními, učitelé získají reálnější představy o tom, co a jak žáci umějí a zároveň získají náměty pro jiný pohled na obsah a formu výuky v jednotlivých předmětech, případně na jejich vzájemné vztahy.

Dotazníková šetření mezi učiteli, žáky a rodiči školy

Podle okolností zjišťujeme zpětné vazby pomocí anket, dotazníků. Pro žáky jejich rodiče a učitele využíváme dotazníkové šetření Škola a já v projektu *KALIBRO* věnované tomu, jak školu vidí lidé, kteří jsou s ní spojeni. Dále získáváme informace prostřednictvím různých aktivit při realizaci některých projektů – Inkluzívní škola, Školy podporující zdraví.

Velmi cenné informace získává škola každoročně od žáků 9. ročníku prostřednictvím nástroje nazvaného „Sluníčka“, kde se žáci volně vyjadřují ke všem oblastem, které po devět let ovlivňovaly jejich úspěšnost a spokojenost ve škole.

Hodnocení pedagogických pracovníků

Pro efektivní práci školy je důležité vytvářet u pedagogických pracovníků jasné povědomí společných cílů a jejich smyslu. Významné je navození potřeby sdílení zodpovědnosti za trvalé zdokonalování, podpořené systematickou kontrolou všech hledisek pedagogické práce a plánováním jejího dalšího zkvalitňování.

Hlavním smyslem profesního hodnocení pedagogů je především prostřednictvím jejich odborného rozvoje soustavně zlepšovat výsledky všech žáků školy.

Sebehodnocení pedagogických pracovníků je stejně jako u žáků nejen nedílnou součástí procesu hodnocení, ale je současně jednou

z významných kompetencí, kterou by žáci i pedagogové měli získat a používat.

Individuálnímu profesnímu rozvoji každého pedagoga by mělo napomáhat hodnocení, které si učitel provádí sám nebo je hodnocen vedením školy. Pokud by hodnocení pedagogických pracovníků nemělo vliv na jejich profesní a odborný rozvoj, mohlo by se z něj stát jen další „papírování", které si učitelé a vedení školy odbudou a dál už mu nemusejí věnovat pozornost.

Použití výkonnostních kritérií může poskytnout objektivní informace o kvalitě a úrovni práce pedagoga, jeho zaujetí pro učení a vyučování a být zároveň východiskem pro plánování jeho dalšího profesního vývoje. Stanovená kriteria umožňují posoudit učitelovu práci v různých oblastech a podle výsledku se pak zaměřit na jejich zlepšování nebo v opačném případě využít kvalitní výsledky pro rozvoj ostatních učitelů školy.

Hlavním smyslem hodnocení podle výkonnostních kriterií není získat v konečném součtu maximální počet bodů, ale především si v jednotlivých oblastech hodnocení uvědomit, jaká úroveň výkonu práce pedagoga je v této škole vnímána jako žádoucí, a naopak jaká úrovně práce je zcela nevyhovující vzhledem k realizaci školního vzdělávacího programu.

Výkon učitele je hodnocen v následujících okruzích:

- Vědomosti z oboru
- Efektivní vedení výchovně vzdělávacího procesu
- Práce se vztahy ve třídě a rozvíjení sociálních dovedností žáků – vytváření bezpečného klimatu
- Podílení se na životě školy
- Profesní růst a rozvoj

„Sluníčka"

Pro komplexní zpětnou vazbu k obsahu i průběhu realizace vlastního školního vzdělávacího programu je nezbytné zajímat se také o názory žáků. Jednou z možností jak lze získat poměrně objektivní žákovské hodnocení činností probíhajících ve škole je použití nástroje nazvaného „Sluníčka", kde se žáci volně vyjadřují ke všem oblastem, které ovlivňují jejich úspěšnost a spokojenost ve škole. Jde o poměrně jednoduchý nástroj, prostřednictvím kterého se dají získat velmi cenné informace o podmínkách a průběhu vzdělávaní tak jak je vnímají žáci.

Prostřednictvím Sluníček jsou také naplňovány jak některé z cílů, které jsme si stanovili ve školním vzdělávacím programu „Umět a znát, abychom si v životě věděli rady" např. smysluplnost programu z pohledu žáků, tak i některé z kompetencí – komunikativní, sociální a personální i občanské.

Hodnotící nástroj „Sluníčka" se používá v devátém ročníku, těsně před

koncem školního roku, kdy lze předpokládat, že otevřenost žáků a míra jejich kritičnosti bude největší.

Z těchto většinou z velmi otevřených názorů žáků získává vedení školy důležitou a cennou zpětnou vazbu, kterou se podle možností snaží reflektovat ve školním vzdělávacím programu například v úpravách učebních plánů volitelných předmětů a v organizaci chodu školy, atd.

6.4 Časové rozvržení hodnotících činností

- **září** – sebehodnocení práce učitelů a jejich hodnocení vedením školy prostřednictvím materiálu „Hodnocení pedagogických pracovníků“ (součástí je projednání výše příplatku za osobního hodnocení)
- **říjen – listopad** (jedenkrát za 3 – 4 roky) – posouzení práce školy celým pedagogickým sborem prostřednictvím Rámce pro sebehodnocení podmínek vzdělávání
- **leden** – **březen** - srovnávací testy *KALIBRO* v 5., 7. a 9. ročníku
- **květen** – komplexní vyhodnocení srovnávacích testů *KALIBRO* a výsledků přijímacího řízení
- **červen** – zjišťování názorů žáků 9. ročníku, jejich hodnocení školy a návrhy na změny („Sluníčka“)
- **červen** – realizace dlouhodobých opatření (učební plány, zařazení volitelných předmětů, úvazky)
- **srpen** – zapracování všech výsledků do Výroční zprávy o činnosti školy
- **září, říjen** – zpracování Zprávy o vlastním hodnocení (jedenkrát za 3 roky)
- **v průběhu školního roku (nepravidelně)** – podle aktuální situace a okolností dotazníky pro učitele, žáky a rodiče, případné získávání informací prostřednictvím různých aktivit v průběhu různých projektů nebo seminářů pro celý sbor.